

2019-06-17

Ett urval av aktuella frågor för finansbolagen under 2018/2019

Svenska institutet mot penningtvätt, Simpt

Svenska institutet mot penningtvätt, Simpt, bildades 2016 och är ett samarbete mellan Finansbolagens Förening, Fondbolagens förening, Sparbankernas Riksförbund, Svensk Försäkring, Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Svenska försäkringsförmedlares förening.

Syftet med Simpt är att ta fram vägledning för de finansiella företagens tolkning och tillämpning av reglerna mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vägledningen tas fram av branschorganisationerna och deras medlemmar.

I november 2017 publicerades vägledning inom allmän riskbedömning. I mars 2019 publicerades vägledning inom kundkännedom. Planen är att ha en öppen konsultation till sommaren med utkast till vägledning inom bl.a. övervakning och rapportering och intern kontroll samt ytterligare frågor inom kundkännedom. Möjligheten för även andra än medlemmarna att lämna synpunkter på utkastet till vägledning är en viktig del på vägen mot en antagen vägledning. Planen är vidare att kunna publicera en första version av vägledning som täcker relevanta kapitel i penningtvättslagen senare under året. Avsikten är sedan att bygga på med ytterligare frågeställningar men också att fördjupa antagen i vägledning, där det finns behov. Vägledningen finns på www.simpt.se

Leasingredovisning

International Accounting Standards Board (IASB) publicerade i januari 2016 den nya redovisningsstandarden för leasingavtal benämnd IFRS 16 Leasingavtal. Standarden trädde ikraft den 1 januari 2019 och tillämpas på räkenskapsår som startade nämnda datum eller senare.

I november 2017 publicerades i Official Journal att EU-kommissionen antagit den nya standarden IFRS 16 Leasingavtal. Beslutet att anta IFRS 16 Leasingavtal skedde via en förordning (Kommissionens förordning (EU) 2017/1986) som innebär att förordningen till alla delar är bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater. IFRS 16 Leasingavtal ska tillämpas av alla företag (som har att följa Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002, dvs. i

koncernredovisningen hos de noterade företagen) senast från och med den första dagen av deras första räkenskapsår som inleds den 1 januari 2019 eller senare.

Rådet för finansiell rapportering (Rådet) är normgivare på redovisningsområdet för de svenska företag som är noterade på en reglerad marknad. Finansinspektionen vill att företag under tillsyn tillämpar Rådets rekommendationer och uttalanden. Rådet har beslutat att införa en möjlighet till undantag för leasegivare gällande IFRS 16 Leasingavtal i "RFR 2 Redovisning för juridiska personer". De företag som väljer att tillämpa undantaget för leasegivare ska följa RFR 2 avseende redovisning av leasingavtal.

Sambandet mellan redovisning och kapitaltäckning

För leasegivare innebär den nya standarden IFRS 16 för redovisning av leasingavtal ingen skillnad jämfört med tidigare varken i redovisningen eller i kapitaltäckningen. För leasetagare däremot innebär den nya standarden en hel ny redovisning då, i princip, nästan samtliga leasingavtal kommer upp i balansräkningen och därmed kommer att omfattas av kapitaltäckningskrav. Detta innebär att även de leasingavtal som tidigare klassificerades som operationella leasar blir föremål för kapitalkrav. Exempel på leasingavtal i finansiella företag som därmed blir föremål för kapitaltäckningskrav gäller ofta leasar av fastigheter eller hyreslokaler. Detta förhållande gäller för den konsoliderade situationen (dvs. för koncernen), men inte för kapitaltäckningskrav i juridisk person. Detta eftersom Rådets rekommendation RFR 2 Redovisning för juridisk person har möjligheten att undanta operationella leasingavtal i redovisningen för juridisk person och därmed kommer de inte heller att omfattas av något kapitaltäckningskrav.

Kemikalieskatten (lagen (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik)

Från den 1 januari 2019 ändrades skattesatserna för kemikalieskatten. Skatten uppgår nu till följande belopp. Vitvaror 8 kronor per kilo, övriga skattepliktiga elektronikvaror 122 kr per kilo. Maximalt skattebelopp uppgår till 327 kr per vara. Ytterligare höjningar av skattenivåerna föreslås i vårbudgeten 2019. Syftet är att öka kemikalieskattens styreffekt och ytterligare driva utvecklingen mot en giffri hemmiljö. Den föreslagna höjningen innebär en skatt på 11 kronor per kilo för vitvaror och 160 kronor per kilo för övrig elektronik, dock maximalt 440 kronor per vara. För varor som innehåller mindre hälsofarliga kemikalier finns som tidigare möjlighet att göra avdrag med 50 eller 90 procent av skatten.

Från den 1 januari 2019 har även vissa ändringar gjorts i skatteförfarandet rörande skatten. En ny typ av skattskyldig för skatt på kemikalier i viss elektronik har införts, "registrerad mottagare". Som registrerad mottagare får Skatteverket godkänna den som i Sverige avser att yrkesmässigt från ett annat EU-land föra in eller ta emot skattepliktiga varor och som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig som sådan mottagare. Att bli registrerad

mottagare kan underlätta för den som inte är godkänd lagerhållare i lagens mening och som för in (från ett annat EU-land) eller importerar skattepliktiga varor. Vidare kan numera månadsvisa deklarationer lämnas istället för en deklaration för varje händelse som medför skattskyldighet. Vidare har vissa situationer av dubbelbeskattning undanröjts. Se närmare om ändringarna i prop. 2017/18:294.

Kemikalieskatten infördes den 1 april 2017 och skatt tas ut sedan den 1 juli 2017. Syftet med skatten är att minska kemikalierna i produkter hos producenter. Även finansbolag som köper produkter (exempelvis mobiltelefoner och vitvaror), som omfattas av lagstiftningen, berörs av skatten och i vissa fall även av en rapporteringsskyldighet till Skatteverket.

Regeringen beslutade den 18 april 2019 att tillsätta en utredning som ska analysera och lämna förslag på hur en skatt på skadliga kemikalier i kläder och skor kan utformas (Dir. 2019:15). Syftet är att minska förekomsten av eller risken för exponering och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen från kläder och skor. Uppdraget ska redovisas senast 1 april 2020.

Mervärdesskatt

Bankföreningens Finansbolagskommitté, Bankföreningens Mervärdesskattegrupp samt Finansbolagens Förening har med anledning av ett ställningstagande från Skatteverket om det mervärdesskatterättsliga omsättningsbegreppet (Omsättning av vara och leverans, mervärdesskatt av den 2019-01-15, Dnr: 202 398393-18/111) tagit fram en kommentar till ställningstagandet. Syftet med kommentaren är att uppnå en enhetlig tolkning i branschen av ställningstagandet och därmed undvika risk för snedvridning av konkurrensen. Kommentaren riktar in sig på Skatteverkets uttalanden rörande leasingavtal i ställningstagandet och ger Bankföreningens och Finansbolagens Förenings utfyllande synpunkter på Skatteverkets uppfattning när ett avtal om finansiell leasing ska anses utgöra en omsättning av en vara. Kommentaren är baserad på civilrättsliga principer för äganderättens övergång, gemensam mervärdesskatterätt inom EU, domar från EU-domstolen samt svensk mervärdesskatterätt. Kommentaren, vilken tillställts Skatteverket, finns att tillgå på Bankföreningens webbsida.

Nya bestämmelser om högkostnadskrediter samt marknadsföring av konsumentkrediter

Den 1 september 2018 trädde nya bestämmelser i konsumentkreditlagen (2010:1846) ikraft.

Högekostnadskrediter (snabblån) definieras som lån där den effektiva räntan är 30 % eller mer över referensräntan. Kreditköp är undantagna. För dessa lån infördes ett räntetak för kreditränta och dröjsmålsränta om 40 % över referensräntan. Likaså finns ett kostnadstak om 100 % i kostnader av kreditbeloppet (låna 100 kr och betala tillbaka max 200 kr). Begränsningar gäller för antalet gånger lånet kan förlängas. En varningstext och en varningssymbol i form av en röd triangel måste anges i marknadsföringen samt att det är en högekostnadskredit. Konsumentverket har under 2019 utfärdat föreskrifter på området, se KOVFS 2019:1. Bankföreningen fick efter remissyttrande gehör för ett flertal invändningar mot det initiala förslaget till föreskrift.

I lagen infördes ett krav på måttfull marknadsföring för alla typer av konsumentkrediter. Kravet på måttfullhet gäller sedan tidigare men den valda konstruktionen i lagtexten innebär att man frångår systematiken i marknadsföringslagen genom att marknadsföringen av krediter inte längre ska utgå från genomsnittskonsument och transaktionstest. Bankföreningen hävdade i sitt remissvar att förslaget skulle medföra stor rättsosäkerhet för annonsörer och kreditgivare men detta hörsammades inte.

Kod för ansvarsfull kreditgivning på konsumentkreditmarknaden

Branschen har ett viktigt ansvar att agera etiskt på kreditmarknaden. Med koden för ansvarsfull kreditgivning på konsumentkreditmarknaden tar bankerna och bankernas finansbolag ytterligare steg för att värna konsumenterna, verka för ett ökat förtroende för kreditmarknaden och gå före för god etik på konsumentkreditmarknaden.

Koden syftar till:

- En väl fungerande konsumentkreditmarknad.
- Att konsumenterna förstår när de ingår kreditavtalet vad det innebär och vad de har för förpliktelser.
- Att marknadsföring av konsumentkrediter inte är påträngande.
- Att branschen bidrar till att motverka överskuldssättning genom ansvarsfull kreditgivning.

Koden innehåller åtaganden om transparens och tydlighet om kostnader och erbjudanden, åtaganden om marknadsföring och marknadsföringsmetoder, krav på fakturors utformning, vad som bör gälla vid omläggning av krediter samt åtaganden om ansvarsfullt agerande när kunden inte kan betala.

Mycket av det som står i koden följer redan idag av god kreditgivningssed. Men på flera områden går bankerna före genom koden, nämnas kan åtagandena kring fakturor och minimibelopp för betalningsalternativet delbetalning på faktura.

Koden har mottagits positivt av bl.a. Konsumentverket, som nu har meddelat att myndigheten planerar att ta fram uppdaterade allmänna råd till konsumentkreditlagen under 2019 varvid bl.a. krav på fakturors utformning kommer att ställas.

Resegarantisystemet ändras

Den 1 augusti 2018 trädde en ny resegarantilag ikraft. Den innebär i korthet att arrangörer av paketresor ges ett val hur säkerhet ska ställas (garantier på samma sätt som idag eller t.ex. en försäkringslösning). När konsumenten redan fått ersättning genom sitt kreditkort ska en avräkning ske från konsumentens resegarantiersättning för att undvika dubbel ersättning.

Bankföreningen fick inte gehör för uppfattningen att kortföretaget borde få ta över kundens rätt till ersättning ur resegarantin. En fråga som uppstod var hur Kammarkollegiet som kommer att administrera resegarantierna ska veta att medel utgått från kortföretaget. Det fanns tankar om att bankerna skulle skriva intyg men detta skulle ha skapat en omfattande administrativ börda för kortutgivarna. En dialog inleddes med Kammarkollegiet som valde att följa Bankföreningens föreslagna modell med ett intygande direkt av resenären huruvida ersättning från kort eller försäkring utgått, dvs. inga intyg ska krävas från kortföretaget.

Avreglering av spelmarknaden

Den svenska spelmarknaden avreglerades från den 1 januari 2019. Spelmonopolet upphörde och endast företag med licens får erbjuda svenska konsumenter spel. Vid kortbetalning är betaltjänstleverantörerna skyldiga att blockera betalningar till spelbolag som saknar licens och likväl agerar på den svenska marknaden. Detta sker genom blockering av en s.k. detaljhandelskod för spel.

Bankföreningen har ifrågasatt utformningen av bestämmelsen då kortbranschen påverkas negativt men också konsumenterna i vissa situationer. Den nya Spelmyndigheten (nu Lotteriinspektionen, LI) åläggs hålla betaltjänst-leverantörerna underrättade om vilka som har licens enligt spellagen, något som från början inte var tanken.

Vidare har Bankföreningen haft ett utbyte med LI om hur man ska tolka det nya kravet att ett spelbolag ska kunna verifiera att spelarens medel kommer från hans eller hennes eget konto/kort. Att matcha alla betalningar för att undersöka om innehavaren av spelkontot och betalmedlet är densamma är praktiskt inte är möjligt och reglerna riskerade slå mot banker och kortutgivare som skulle få en konkurrensnackdel. Dialogen med LI har varit positiv och innebörden av bestämmelsen mjukas upp så kontoöverföring och kortanvändning möjliggörs.

Kreditprövningar

Frågan om vilka krav som ska ställas på kreditprövningar aktualiserades i det s.k. H&M-målet i Högsta Förvaltningsdomstolen (5868-16). Konsumentverkets allmänna råd ställer krav på en djupgående kontroll av konsumentens ekonomi där konsumenten ska tillfrågas om inkomster, utgifter etc. Argumentet är att uppgifterna i kreditregister kan vara inaktuella och bl.a. inte tar höjd för livsförändringar.

Från branschen har ifrågasatts om den typen av frågor måste ställas om man på annat sätt – t.ex. genom kreditregister och scoring - kan säkerställa att konsumenten har förutsättningar att återbetala lånet.

H&M som inte ställt kompletterande frågor till kunden, utan litat till kreditupplysning och kontroll av tidigare betalningsförmåga visavi bolaget, fick rätt i Högsta Förvaltningsdomstolen. Domstolen yttrade att för den aktuella typen av kredit som omfattar köp av bolagets egna varor, för mindre belopp, och där varorna – kläder och hygienprodukter – är en del av vanliga levnadsomkostnader, bedömdes det inte nödvändigt att inhämta ytterligare upplysningar.

Översyn av konsumentkreditdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster

EU-kommissionen har inlett arbetet att se över konsumentkreditdirektivet och direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. Ett omfattande utredningsarbete ska göras och bl.a. kommer man att särskilt titta på säljmetoder, kreditprövningar, kreditregister, informationskrav, ångerrätt och rätten att återbetala i förskott. Konsultationer har genomförts där Bankföreningen yttrat sig genom medverkan vid utformandet av gemensamma svar från European Bank Federation på Kommissionens samråd. Utredningsarbetet ska vara färdigt i slutet av 2019. Då har kommissionen ett underlag för att lägga fram ett förslag om en revidering av direktiven. När sådana förslag mer exakt kommer är ännu oklart.

Information till konsumenter om standardiserade termer för de vanligaste betaltjänsterna

Från och med den 1 juli 2019 är betaltjänstleverantörer skyldiga att i viss information till konsumenter använda sig att vissa specificerade standardiserade termer för de vanligaste betaltjänsterna. Förutsatt att banken tydligt anger de motsvarande standardiserade termerna kan bankens varumärken som motsvarar dessa anges. Informationen ska ges i avtalsinformation, marknadsföring samt kommersiell information till konsumenter. En ny bestämmelse om detta införs den 1 juli 2019 i betaltjänstlagen. De standardiserade termerna har beslutats av Finansinspektionen.

Reglerna bygger på betalkontodirektivet (PAD) artikel 6. PAD syftar bland annat till att öka konsumenternas möjlighet att enkelt kunna jämföra olika betaltjänstleverantörers betalkonton och de betaltjänster som är kopplade till betalkonton. Informationen är väsentlig information enligt marknadsföringslagen och Konsumentverket/KO har tillsynsansvar. Bankföreningen för en dialog med Konsumentverket och arbetar för att underlätta bankernas informationsgivning.

Nya befogenheter på konsumentområdet- testköp under dold identitet mm.

EU har antagit en ny förordning om samarbete mellan nationella myndigheter som har tillsynsansvar för konsumentskyddslagstiftningen (den s.k. CPC- förordningen). De behöriga myndigheterna ska ges utvidgade och nya befogenheter för utredning och tillsyn. Utredningen Nya befogenheter på konsumentområdet (SOU 2019:12) har lagt förslag på ändringar i lag. Bankföreningen har medverkat med experter i utredningen.

Svenska myndigheter föreslås få ska ha samma befogenheter vid gränsöverskridande som vid inhemska överträdelser. Konsumentverket (Konsumentombudsmannen, KO), Finansinspektionen och Läkemedelsverket pekas ut som behöriga myndigheter. Ändringar föreslås i betaltjänstlagen. I övrigt föreslås ändringar i bl.a. i marknadsföringslagen och avtalsvillkorslagen. En behörig myndighet ska inom sitt tillsynsområde få förelägga var och en att både lämna upplysningar och tillhandahålla de handlingar som behövs i ett ärende om tillämpningen av aktuell lagstiftning. De frågor som främst berör bankerna är testköp och utlämnande av handlingar och uppgifter på begäran av KO.

Utredningen föreslår att de behöriga myndigheterna ska få köpa produkter under dold identitet (s.k. testköp). Om det inte är oskäligt ska myndigheten kunna kräva att näringsidkaren ersätter det som har betalats vid testköpet. Bankföreningen kommer att invända mot föreslagna ändringar om testköp i bankspecifik lag samt att Finansinspektionen får tillsyn. Detta eftersom det i praktiken inte kommer att vara möjligt att genomföra testköp av banktjänster med mindre än att fingerade identiteter skapas, vilket utredningen anser vara för långtgående. Både utredningen och Bankföreningen avstyrker att testköp genomförs med hjälp av verkliga identiteter hos tjänstemän i myndigheterna.

Utredningen föreslår även att en näringsidkare som genom sitt agerande på internet bryter mot den konsumentskyddande lagstiftningen, t.ex. genom otillbörlig marknadsföring, ska kunna åläggas vid vite att ta in ett varningsmeddelande som tydligt visas i samband med besök på webbplatsen. Ett sådant åläggande kan ges även mot värdtjänstleverantören och internetleverantörerna.

Referensräntor

Det pågår ett arbete internationellt med att minska beroendet av interbankräntor och istället hitta andra referensräntor som kan vara mer lämpliga. Eftersom finansbolagsprodukter i Sverige ofta använder Stibor som referensränta är det viktigt för finansbolagen att följa denna utveckling och påverka där utgången kan komma att påverka produkterna negativt. Den internationella utvecklingen är att interbankräntor ersätts med en nästan riskfri ränta (RFR).

I Sverige finns det numer en arbetsgrupp som har initierats och administreras av Bankföreningen. Denna arbetsgrupp har som syfte att ta fram en RFR för svenska kronor och rekommendera marknaden att använda denna ränta istället för Stibor om inte Stibor kan fortsätta att existera.

De viktigaste delarna av arbetsgruppens arbete för finansbolagen är hur övergången till den nya räntan ska ske och om det kommer att finnas någon framåtblickande ränta som kan fungera istället för Stibor. Arbetsgruppen har som mål att vara klar med sitt arbete under 2019. Under året kommer förslagen som tas fram sändas på konsultation och Finansbolagskommittén får då möjlighet att påverka utvecklingen från Stibor till den nya räntan.